

PROSVETA
THE ENLIGHTENMENTGLASILO IN LASTNINA SLOVENSKE NARODNE PODPORNICE
JEDNOTE

Organ of and published by Slovene National Benefit Society

Naročnina za Združeno državo (vključno Chicago) in Kanada \$2.00 na leto, \$2.50 za pol leta, \$1.50 za četrt leta; za Chicago in Cleveland \$7.50 za celo leto, \$3.75 za pol leta; za inozemstvo \$8.00.

Subscription rates: for the United States (except Chicago) and Canada \$2.00 per year, Chicago and Cleveland \$7.50 per year, foreign countries \$8.00 per year.

Cene oglasov po dogovoru. Rokopisi dopisov in nematerialnih člankov se ne vračajo. Rokopisi literarne vsebine (štice, povesti, drame, pesmi itd.) se vrnejo pošiljatelju le v slučaju, če je priložil poštuno.

Advertising rates on agreement. Manuscripts of communications and unsolicited articles will not be returned. Other manuscripts, such as stories, plays, poems, etc., will be returned to sender only when accompanied by self-addressed and stamped envelope.

Naslov na vse kar ima stik s Nalogo:

PROSVETA

2857-58 So. Lawndale Ave., Chicago, Illinois

MEMBER OF THE FEDERATED PRESS

Glasovi iz
naselbin

Vasbaga nekaj

West Middlesex, Pa.—Sedaj hitimo s pospravljanjem pridelka, ki pa je pičel letos. Na istem prostoru, kjer smo lani pridelali 300 bušljev krompirja, smo ga letos dobili le 75 bušljev in še ta je droban. Koruze bo tudi manj ko lani. Ko smo prvo sejali, je potem začelo deževati in le malo je je ven prišlo. Ko smo jo potem drugič sejali, je bilo pa že pozno in ni dobro dozorela. Oves, pšenica in ajda so se še dobro obnesle. Ali vse skupaj pa nam je dalo dosti dela, da smo posejali in okopali, sedaj pa je treba pospravljati. Zelenjava je bilo tudi dovolj, kot solate, pese, fižola, paradižnika in tudi korenja je polna luknja. Repa je pa tako debela, da smo jo kar valili proti domu, res kot v starem kraju. Sedaj jo bomo pa ribali. Dobro je obrodilo tudi zelje.

Žena pravi, da bo sedaj v teh kritičnih časih vse prav prišlo. Jabolki in hruški je tudi toliko, da se kar gnoj dela. V denar pa težko kaj spravimo, ker je letos sadje povsod dobro obrodilo. Vzrok temu in nizkim cenam je tudi to, ker ženske radi pomanjkanja sladkorja niso dosti "kenale". Jabolčnika smo pa precej naprešali, tako da bo dovolj pijače, če se ne spremeni v jasi. Sedaj se tudi pripravljamo na lov, ki se prične 31. oktobra in konča 28. novembra. Potem pa se prične lov na srnjake. Naš bivši oskrbnik in natak v Slovenskem domu v Sharonu je šel 10. oktobra že opazovat v Emporijske hribe, kje se bo lažje dobil srnjak. Nekdo mi je rekel, da je Joe tja nesel tudi nekaj soli in srnjakične vode. No, potem bo pa še šlo in če bom tudi jaz zraven, gotovo ne bo brez nič.

Dne 10. oktobra je imela neka stranska organizacija plesno zabavo v našem Slovenskem domu, kar je nekaj čudnega. Rekli so, da je bilo dosti mladine in tudi finančno so dobro napravili. Ko so se po polnoči razhajali proti domu, je naš slovenski vojak Rudy Ločniškar, član društva 755 SNPJ, ki je bil na dopustu, naložil v avto mladino in jo odpeljal v Youngstown, O., domovogrede pa je imel kolizijo in vse so odpeljali v bolnišnico. Neke žena na drugem avtu je podlegla poškodbam. Tudi Rudy se nahaja v bolnišnici. Upamo, da kmalu okreva in da se vrne v službo Strica Sama.

Dne 11. oktobra sem bil kot navadno na društveni seji v Slovenskem domu, po seji pa v točilnico. Popijem enega, dva, toda ni šlo, kar nekam dolgočasno je bilo, kajti okrog mene je bila sama mladina. Ker se jim pa nisem "prigibal", grem ven. Da bi šel domov, je še prezgodaj, pa jo mahnem k Cimpermanu. On se razume na sadjerejo in prav rad cepi. Grem torej k njemu, da vidim, kaj je letos vse pocelil, kako se je prišlo in če ima kaj odveč, ga poprosim za nekaj drevesc. Pa sem imel smolo.

Imeli so oblikovalce in miza obložena. Imeli so "party" za odhodnico njih sina Leonarda, člana društva 755 SNPJ, ki je šel k vojakom. Pridružil se jim

in na vse drugo pozabim. Tam je bila tudi družina Laupich iz Aliquippa. Laupicheva žena je teta Leonarda. Hvala za hitro postrežbo, Leonardu pa srečo in zdrav povratek.

K vojakom odide tudi njegov bratranec, tudi mlad fant, član društva 282 SNPJ in velika pomoč njegovim staršem Joevu Cimpermanu in ženi, ki ga bosta pogrešala do povratka. Torej srečno! V noči od 17. do 18. oktobra se je pa znašel na vojaškem dopustu za deset dni Frank Mlakar. Prišel je nepričakovano in je doma vse presenetil.

Ali ste čitali dopis starega vojaka in bivšega Sharončana, sedaj pridnega farmarja v Sheldonu, Wis., Jacka Garma? Piše, kako je pred 40 leti podil Italijane iz Ljubljane. Tudi sedaj je treba takih fantov tam, da bi brez usmiljenja spodili vse polentane iz naše slovenske zemlje. Kaj vse sedaj delajo tam. Ubogi naš narod, koliko vpi. Ko bo konec tega klanja, bodo ti isti, ki Bodo še ostali pri življenju, potrebni velike pomoči, da se oblečejo za ailo in si postavijo streho, kajti kot izgleda, bodo njih domovi vsi uničeni in požgani. Torej darujmo in zberimo čim večji sklad za naše reveže v stari domovini. Ime "Janez Nedam" je zelo poniževalno. Sem tudi radoveden, če so Italijani požgali vas Pejce, kjer je moja rojstna hiša in sploh vsa poslopja s slamo krita. To je gorelo, če so tudi tam zažgali.

Anton Valentinčič, 282.

Spomini iz mladosti

Detroit.—Pravkar sem prečitala dopis Agnes Pasarič, v katerem opisuje svojo službo pri pobožnih in hinavskih Irčih. Meni ni bilo treba služiti v tej deželi, služila pa sem v starem kraju. Bom torej opisala spomine iz mojih mladih let.

Kot sem že enkrat omenila, nam je mati umrla ravno takrat, ko smo jo otroci najbolj potrebovali. Po njeni smrti je oče odšel v Leoben na Gornje Štajersko kopat premog, nas tri dekleta pa je razdal kot kakšne živale. Najstarejšo je vzel očetov brat. Mlajšo sestro, ki je bila stara komaj štiri leta, so vzeli neki ljudje za "svojo"—imeli so tudi eno hčerko. Ti ljudje so po nekaj letih šli v Ameriko, mojo sestro pa tam pustili, čeprav so jo bili vzeli "za svojo", kajti potem je niso več potrebovali.

Oče je imel največ sitnosti z menoj, ker me nihče ni maral. Rekli so, da sem "prežleht", da mi je bilo samo šest let. Ne vem sicer, kaj sem zakrivila, vem le, da me je oče hvalil in ponujal kot kakšen Jud svojo robo. Končno se me je vendar usmili nek kmet in me vzel k sebi, toda ne iz ljubezni, marveč zato, ker mu je oče obljubil, da mu bo pošiljal denar zame, kar je od časa do časa tudi storil. Ta kmet me je vzel tudi zato, da sem mu delala in sicer ne kot človek, marveč kot živina.

Tisti kmet je imel sedem glav živine, katero sem morala pasti med sosednjimi njivami in travniki. In to je bilo težko delo, kajti vedno mi je kakšna krava

ušla v sosedov zelnik, junec v deteljo, telica pa v koruzo, tako da sem morala vedno letati zdaj za to, zdaj za drugo. Še predno sem prignala nazaj eno, je bila že druga v škodi. To pa se ni bilo vse. Včasih, ko je krava imela teleta doma, je dvignila glavo in rep, zamukala in zbežljala domov, ostala živina pa za njo. Ker nisem mogla tako hitro "bežljati" kot živina, sem ostala pol milje zadaj. Sicer se mi tudi ni mudilo, ker sem vedela, kaj me čaka doma. Ko pridem domov, me je gospodinja nahrulila, da sem živino nalaš napodila domov, da mi je ni treba pasti. Tako sem jih vedno dobila po nedolžnem.

To pa še ni bilo vse. Morala sem opravljati tudi druga dela: pobirati sadje, grabiti listje, otepati orehe, pobirati pšenično klasje ali kaj drugega. Nikoli nisem imela kot drugi pastirji, ki so v jeseni na sosednjem bregu kurili, pekli krompir in koruzo in prepevali. Gorje mi, če bi se bila jaz predzmrila zakuriti. V jeseni, ko je bilo že mrzlo, sem morala bosa in brez zadostne obleke biti po ves dan na paši. Spomlad pa, ko so bile krnine še zmznjene, sem jih morala razkopavati. Sploh obleke in obutve nisem dobila nikoli dovolj, niti ne očeje pomoči. Tisti ljudje so zelo varovali živino: namesto da bi jo vpregli, so rajši sami nosili na hrbtu.

Tudi hrane ni bilo nikoli dovolj in še tista je bila slaba. Imeli so sina, ki je bil nad tri leta starejši od mene, toda njemu ni bilo treba vstajati ob štiri zjutraj ali pa še prej, kot sem morala jaz, zvečer pa včasih delati do dveh ponoči z drugimi vred. Pri njih sem bila tri leta, potem pa sem ušla. Vsi pa so me strašno obsojali radi tega.

Moja druga služba je bila v nekaterih ozirih boljša, v drugih pa ne. Živine mi ni bilo treba pasti in hrane je bilo več, toda gospodinja je bila taka, da ni bilo mogoče ostati pri njej. Razen mene ni sploh nobena ostala pri njej več kot par tednov, jaz sem pa bila osem let v presledkih. Ko sem jo pustila, me je vedno prišla prosit in me je tudi nazaj dobila.

K tisti družini sem prišla, ko mi je bilo 11 let. Dopadlo se mi je, ker mi ni bilo treba živine pasti, marveč sem pazila na otroka in sem bila vsaj na gorkem, pa tudi kruha ni manjkalo in tudi tepla menista. Gospodar je bil zelo dober človek. Bil je sosed mojega očeta in približno iste starosti in sta se skupaj igrala kot dečka. Ona pa je bila zelo pobožna, članica tretjega reda. Okrog pasu je nosila "štrik", okrog vratu pa škapulir in vedno hodila k spovedi. V roko ni prišla nobenega drugega čtiva kot molitvenik in še tega je držala narobe. Le po slikah je poznala, če je pravilno obrnjen, kajti čitati ni znala, da se je delala, kot da zna. Bila je zelo zabita in zato ni bilo zame tako slabo pri njej, ker sem jo lahko vedno potegnila za nos.

Vedela sem za vsako gnezdo in tudi vsa jajca sem vedno jaz porabila. Dostikrat sem jih par vtaknila v kotel, kjer se je kuhalo za svinje, potem pa šla ven z njimi in jih pojedla. Nikoli tudi ne bom pozabila, kako sem si nekoč vsa usta oparila. Bilo je na veliki petek, ko me ona pošlje na polje, da jih pokropim za "žegnano" vodo. Ko pridem nazaj, vidim poln lonec juhe, v ka-

teri se je kuhalo meso in klobase za Veliko noč. Ker sem bila lačna, ona pa je bila nekje zunaj, si mislim, da je juha hladna, ker se ni nič kadila. Vzajem zame-malko in hitro z njo v usta, toda juhe nisem požrla, ker je bila vroča. Seveda nisem nikomur povedala, ker bi bila ozmerjana in povzru se slisala, da me je Bog kaznoval, ker sem hotela piti isto juho na veliki petek.

Kot že rečeno, je bila tista ženska fanatično verska, a bila je največja hinavka in prava budalo. Mož se mi je smilil. Vedno sta se tepla, kajti ona je vedno regljala in ga "tipkala" in zamerjala z vsakovrstnimi primiki. Če ni bilo njega, je pa mene, toda jaz sem ji navadno fige pokazala v žepu in šla ven. Neke me je videla, ko sem ji fige pokazala za hrbtom in sem mislila, da bo iz kože skočila. Bala se je nisem, ker mi ni bilo nič na tem, če službo izgubim, toda je nisem. Kadar sem šla proč, je vedno prišla za mano in me pregovorila, da sem šla nazaj.

Tam sem ostala toliko časa, da sem malo zrastle in dobila službeno knjižico, kajti brez nje nisi mogel nikamor, vsaj ne ven iz občine. Knjižice pa nisem mogla dobiti, ker ni ona privolila in je hotela, da ostanem pri njej. Ko sem bila stara 18 let, sem jo vese-eno dobila. Moj oče je bil takrat v Ameriki. Ponaredila sem gospodinjin podpis, šla k županu in dobila knjižico, drugače pa bi morala čakati do 24. leta. Ko je ona izvedela, da imam knjižico in da sem ponaredila njen podpis, mi je grozila, da me bo dala zapreti, toda ni mogla nič napraviti, ker so vsi simpatizirali z menoj.

Potem sem dobila službo pri nekem vdovcu, kateremu je gospodinjala hči, tudi huda tenejalka. Oče je bil župan, cerkveni ključar, načelnik požarne bramb-e in še nekaj drugega, kar pa sem pozabila. Sin je bil liberal-lec in velik "babjek". Doma je bil malo in v cerkev ni hodil; če je šel, je samo pred gostilno stal in gledal dekleta. Hči je bila zelo skopuška in vedno je govorila, koliko dote ima, njen brat pa je vso svojo doto zapravil. Ona je bila že blizu 30 let, toda še vedno samska, da si je imela ljubko triletno hčerko.

Z njo vsa spali v eni sobi, a ker se je ona bala očeta, sem jaz hodila odpirati njenemu fantu skozi vse leto. In to ne malokrat. Čestokrat je tudi ostal pri njej vso noč, ob koncu tedna pa je šla k spovedi. Večkrat mi je rekla, da ga bo morala pustiti, ker se je že naveličala poslušati gospoda, ki ji je vedno obetal, da ne bo dobila odveze. Ali ko je prišel fant, sem mu šla zopet odpreti. Včasih mi je rekla, če bo zopet prišel, naj mi ne grem odpreti, toda ko je potkal, me nikdar ni ustavila. Za Miklavža mi je prinesel predpasnik za 30 krajcarjev. To je bilo vse moje plačilo, ko sem vstajala iz gorke postelje in mu hodila odpirati, zraven sem imela pa še "greh" na vesti.

Naj povem še to, ko se je oženil brat mojega gospodarja, je bila tudi njegova nevesta zelo pobožna in moralna. Pa so stare device govorile: "Poglejte jo, taka bi morala biti vsaka nevesta (nedolžna namreč)." Čez tri mesece in pol pa je ta vzorna nevesta porodila sinčka, druga dekleta pa smo se smejale, ker nismo bile take.

Toda naj zadostuje o tem. Sicer bi lahko pisala še več o hinavščini, ki se skriva pod plaščem pobožnosti. Ampak to je samo kaplja v morju v primeri z orgijami, ki so jih in jih še tudi uganjajo "višje" osebe, take, ki jih po smrti postavijo za svetnike v nebesih.

Sedaj pa še nekaj o slovenskem kongresu, ki se vrši 6. decembra v Clevelandu. Moje mnenje je, da je čas mnogo prekratek za zborovanje. Gledati bi morali na to, da bi pričeli zborovati že v soboto, kajti dva ali tri dni zborovanja bi ne bilo nič preveč, toda to je radi dela nemogoče. V enem dnevu ne bo mogoče storiti nič drugega kot sprejeti nekaj resolucij in poslušati par kratkih govorov, o kakih manifestaci ali banketu pa še govora ni.

Kongres pa je potreben. In sicer bi morali imeti velik kongres, da bi slišali daleč o njem. Toda mi kaj takega ne zmoremo, ker smo majhen narod, zato pa

moramo toliko bolj kričati. Moje mnenje je, da bi se morali pridružiti tudi ostali Jugoslovani, Srbi in Hrvatje, da bi se na zahtevali, da tisti Slovenci Hrvatje, ki so pod Italijo, prajo zopet pod Jugoslavijo. Našim, da bi bilo dobro, da se to zainteresirajo tudi drugi goslovani. Nas Slovencev pa dolžnost, da to akcijo podpre z vsem vplivom in močjo, ki nam na razpolago. Res smo majhen narod, toda tudi majhna petelina se daleč sliši, kadar poje.

Končno se kot tajnica por-janke 34 JPO-SS zahvalim za ku Franku Mikulichu iz Trryja, Mich., za pet dolarjev, tere je podaril v prid jugovanski pomočni akciji. To je pustil pri oskrbnici Slovenskega narodnega doma na J. R., ko se je nahajal v Detroitu.
Katherine Krahn

Novice iz Bridgeporta
Bridgeport, O.—Dne 12. oktobra so odpeljali brata Joe Šterka v bolnišnico v Mar-Ferry, kjer je bil teden dni. Pa primanjkuje zdravnikov, ker je on moral imeti spec-sta za obisti, so ga 17. okt-odpeljali v Ohio Valley Hos-tal v Wheeling, ker so dog-d mora biti operiran.

V nedeljo, 18. oktobra, se Bellaireju vršil koncert v ruskemu vojnemu reliefu, na-terem je koncertiral Zlatko-lokovich, na piano pa ga spremljal prijazen profesor-narodnosti Holandec—imen-ne spominjam, dasi sem z-govoril. Udeležilo se je k-tisoč ljudi. Kot se je izrazil-lokovich, je bil to eden na-uspešnih koncertov v finan-oziru, kar jih je imel ta me-priid ruskega relifa.

Na koncertu je govorila-nja Nila Magidof, žena po-valca NBC Co. v Moskvi. Si je z prvim stavkom osv-občinstvo. Dasi je tukaj sam-več mesecev, že precej dobro-vlada angleški jezik. Ker so-pozni, smo se že bali, da ji-bo, končno so vendar prišli-ker Nila Magidof hodi ob p-smo mislili, da so bili v nesreči, toda ona je dobila-škodbo v Rusiji, ko so N-bombardirali Moskvo. Im-so nepriliko z avtnimi obod-to so bili pozni.

Lahko je vsakemu žal, ni posetil tega koncerta, mogoče ne bo imel nikdar-prilike, da bi slišal gosla-umetnika Balokovicha. Za-pa je tudi šlo za stvar, ki-je vsem pri srcu, vsaj mora-biti. Kajti čim več ruskih-kov bomo oteli pred smrtjo-močno zdravil in drugih po-ščin, toliko več bomo oteli-fantov. In glede tistih 75-boš bogat ne reven, ako p-magaš, storiš svojo dolžno-uničenje hitlerizma in fašiz-Govoril sem z Balokovich-ki dobro pozna Adamič in-nistra Snoja. Njegovega se-ljevalca sem vprašal tudi o-lako je izpadel koncert v-bertonu. Odgovoril je, da-daleka tako kot tukaj. Pov-šal sem ga po vzrokih in p-dal svoje mnenje, nakar je-jal, da sem v pravem. Vzro-predsedki proti Rusiji, pos-pa od cerkvenih ljudi. Rev-ger je v Barbertonu gotovo-lju mu pripomogel. Prejtnji žup-o katerem so rekli, da je bil-radikalen, bi bil gotovo agi-za ta koncert.

Tukaj se je nakolektalo-\$800, vstopnina bo prinesla-kih \$500, tako da bo vsa s-ki nad tisoč dolarjev za ruski-ni relief od tega koncerta. V-se je pod vodstvom tukaj-ko postojanke Slovenskega kon-(Dajle na 3. strani.)

Pred dvajsetimi le
(iz Prosvete, 27. oktobra 1942)

Domace vesti. V Power P-tu, O., je umrl 30-letni An-Slabe od Škofje Loke, 4-SNPJ.

Dolavke vesti. V Californ-so zastavali železniški dela-Inosmatvo. Fašisti v Ju-so strmoglavili vlado: Mus-prevzel vlado.
Sovjetska Rusija. Japonci-organizirali odpor proti so-tom v Vladivostoku.

Tedenski poudarki

Ameriška Domovina bi rada vedela, kdo so "partizani." Mi tudi. "Partizan" je srbohrvaška beseda, ki pomeni "strankar" ali "pristrankar." Kakšni "strankarji" so to? Po informacijah, ki jih imamo, sta danes v starem kraju samo dve stranki: protifašistični uporniki in kvizlingi. Hitlerjevi in Mussolinijevi rablji so krstili vse slovenske upornike za "komuniste." Ali bomo mi pritrdili rabljem, da je to res?

Izgovor, da našega kongresa v Ameriki ni treba iz razloga, ker se v starem kraju "prepirajo," je ničeven. Kongres ne bo reševal starokrajskih preprirov; če imajo tam kakšne prepire, naj jih poravnajo sami.

Naša zadeva je samo ta, da povemo, kaj mislimo o bodočnosti našega naroda v stari domovini in zagotovimo našemu ljudstvu svojo pomoč, kolikor imamo vpliva pri odločujočih faktorjih v Ameriki. Zato sta nam potrebna kongres in stalen politični odbor, za nič drugega.

Kdor noče sodelovati pri slovenskem narodnem kongresu, svobodno mu. Smo še vedno v svobodni deželi in vsakdo je lahko pasiven, če hoče. Nobene zamere, nobene jeze ne bo zaradi tega pri treznih rojakih.

Prosimo pa naše pristrankarje vulgo "partizane" v Ameriki, naj bodo toliko gentlemenški, da ne ovirajo onih, ki delujejo za kongres. Naj bodo tiho!

Jutri (28. okt.) bo Mussolini slavil (če bo) dvajsetletnico svoje fašistične diktature. Poročila pravijo, da je v ta namen pomiloštil 60.000 političnih jetnikov, ki so bili v zaporu do petih let. Druga vest se pa glasi, da je te jetnike izpustil zato, da lahko "prostovoljno" odidejo na delo v Nemčijo.

Koliko slovenskih vasi bo dal Mussolini požgati za to slavo, bodo povedala kasnejša poročila.

Doktor Kljukec zaklinja Nemce, naj napnejo zadnje sile in žrtvujejo vse, kar imajo, za zmago nacijske Nemčije, kajti drugače jih čaka pogin. Ako Nemčija propade v tej vojni, bodo Rusi, Poljaki, Čehi, Francozi, Angleži in Američani poplavalili Nemčijo in poklali vse Nemce do zadnjega.

Tako doktor Kljukec strši svoje ljudi. Kljukec ne pove, da bodo sojeni in kaznovani le oni nemški, italijanski in drugi zločinci, ki so odgovorni za pokolje nedolžnih ljudi in za požige ter rope v okupiranih deželah, kakor sta uradno razglasili Anglija in Amerika. Doktor Kljukec raje citira grožnje neodgovornih fanatikov, da morajo biti vsi Nemci iztrebljeni. Toda milijoni Nemcev poslušajo tudi radio iz Londona in ti vedo, da jih doktor Kljukec le vleče.

Lawrence A. Fernsworth, poročevalec največjega newyorškega dnevnika New York Times, je pred dnevi dobil zadostneje od Tableta, glasila katoliške škofije v Brooklynu. To škofijsko glasilo, ki strastno zagovarja irski izolacionizem, je obdolžilo Fernswortha, da je prejel plačo od španske lojalistične vlade, ko se je mudil v Španiji kot poročevalec svojega lista za časa civilne vojne. Fernsworth je vložil tožbo proti Tablet in zdaj je uradništvo tega lista preklicalo svojo obdolžitev z izjavo, da nima nobenih dokazov.

Avtor omenjenega napada je duhovnik Joseph F. Thorning, ki je še danes največji zagovornik španskega fašističnega diktatorja in Hitlerjevega zaveznika Franka. Ali je ta moralni udarec kaj spametoval Thorninga? Niti malo ne, kajti on še vedno nadaljuje svojo fašistično propagando. Za nas ni važno, da je Thorning katoliški duhovnik. Važno je samo to, da je človek, ki se zakopije v fašistično propagando, zrel za moralno propast.

Ali so Irči zreli za svobodo? Danes se sarni vladajo, kako pa rabijo svojo samovlado? Ali kooperirajo z Anglijo in Ameriko za ohranjo svoje samovlade? Ne, obnašajo se kot nagajivi desetletni paglavci brez ozira na to, kaj se zgodi z njimi, če bi Hitler zavladal nad Evropo in svetom.

Svedi in Švicarji bi radi kooperirali z Anglijo in Ameriko pa ne morejo; Irči bi lahko pa nočejo. To je razlika. Indijci bi lahko kooperirali pa tudi nočejo. Če bi se indijska masa zavedala, kako dragocena je svoboda v okviru demokracije, bi danes kooperirala z vsemi štirimi, ampak indijska masa, katera slepo drvi za svojimi religioznimi "firarji," nima—neka manjšina je izvzeta—nobenega pojma o demokraciji in svobodi, zato pa danes nagaja, kakor z druge strani nagajajo svobodni Irči. Zakaj? Zato, ker ta indijska masa, kakor Irči, ni zrela za svobodo.

Med južnimi in severnimi Irči je smrtno sovraštvo zaradi vere, prav tako je med indijskimi masami smrtno sovraštvo zaradi kupčka ver in verskih kast. Kdor to stvar resno in objektivno premisli, mora priti do našega zaključka, da ljudstvo, ki se kolje med seboj zaradi verskih predsodkov, ne more biti zrelo za demokracijo in svobodo—ker ne ve, kaj bi počelo z njo.

Danes se čestokrat zgodi, da zavili—rep, ne pes, kadar stopiš nanj. In ta pes, ki modro molči, ima milijon repov in repkov, ki cvilijo zanj. Ni se treba čuditi temu! Nahajamo se v času te vrste.

Novi ameriški hoteloscec Lexington, ki je bil sgrajen v ladjedelnici v Quincyju, Mass.

Vesti z jugoslovanske fronte

Poročila Jugoslovanskega informacijskega centra in drugih virov

Gorice o sporu med nacisti in fašisti

London, 14. okt. (AP). — Iz Ankare prihajajo vesti o nesoglasjih med Nemčijo in Italijo. Himmlerjev obisk v Rimu in njegov dolgi razgovor z Mussolinijem je najbrže v zvezi z rastočim nezanimanjem Nemčije napram Italiji.

Laški neupsihi v boju proti ujemnikom na ozemlju razkosane Jugoslavije bi mogli privedi do tega, da Nemčija prevzame oblast v onih delih Slovenije in Hrvaške, ki so bili do zdaj pod italijanskim vplivom. Čelo o tem govore, da bodo Nemci morali zahtevati tudi popolno kontrolo Trsta in njegovega pristanišča. (Trst je pripadal Italiji že po prvi svetovni vojni po razpadu Avstrije).

Strokovnjaki za balkanske zadeve v Londonu so mnenja, da Nemci te vesti morda sami poročajo v svet, da bi čim bolj vplivali na laško javnost.

Jugoslovanski krogi v Londonu poročajo tudi, da so Nemci pred kratkim podvojili število svojih vojakov na jugoslovanskem ozemlju.

V... —

Jugoslavi se maščujejo nad nemškim generalom

Ankara, 12. okt. (AP). — Nemški list "Berliner Boersen Zeitung" je pred kratkim poročal, da je general Ervin Mack ubit na čelu svojih čet v bojih na jugovzhodu. General Mack je bil poveljnik nemške oklopne divizije.

V Ankari tolmačijo to vest kot izjavo jugoslovanskih poročil, da je bila v bojih jugoslovanskih gerilskih skupin proti italijanskim, madžarskim in ustaškim četam udeležena tudi nemška oklopna divizija. Ti boji so trajali dva meseca in se zaključili s umikom gerilcev v njihovo domovinska oporišča. V teh bojih gerilci prizadeli osištih težko ranjen in zapleniti velike količine laškega topništva in municije.

V... —

Kvaternik ml. je bil štev. čiščenja na Hrvaškem

Berlinski radio poroča, da je mladi Eugen Kvaternik, ministar za javni red in mir, odstranjen iz marionetne hrvaške vlade. Kakor znano, je moral njemu oče, maršal Slavko Kvaternik, podati svoj odstavko že pred tednom dni. Naslednji Evgen Kvaternik je Ludvik Zimljan, bivši načelnik zagrebske policije.

V... —

Uporno gibanje na Balkanu

London, 14. okt. (UP). — Prireditelji vesti iz različnih balkanskih dežel potrjujejo, da primarno letala s srednjega vzhoda jugoslovanski armadi generala Mihajlovića raznovrstne zaloge in začele laške posadke graditi nova oporišča vzdolž dalmatinske obale. Carigradski jugoslovanski krogi poročajo iz Carigrada, da dobave armadi generala Mihajlovića stalno naraščajoča števila sadov tudi že pokazali.

Jugoslovanski četniki so že izvršili več napadov na bolgarske posade in italijanske oporišče. Glavni stan generala Mihajlovića potrjuje prejem dobav, poleg tega pa so jih prinesla ameriška letala. Del teh pošilk je bil naveden na Hrvaškem, ki je zasledena od osištih, toda del je prišel v roke oddelku generala Mihajlovića. Ta oddelki so vidi upornim Jugoslovancem novih in jim pokazal, da se ne bodo prelojili.

Več napadov je bilo zadnji čas izvršeno v okolici Trsta in Reke, kar kaže na italijanske posade v manjših krajih. Italijanski četniki so skušali skrivati resnost položaja, ki je prišlo le vest, da je četnik pokret zadušil v —

Jugoslovanski krogi pa poudarjajo, da so uporniki osvobodili novo pridelo ozemlja in prišli pod vovodstvo, da oddelki iz Italije.

Na Hrvaškem so prebile vsaj pretrgane italijanske važnih pretrgane. Kakor znano, so jugo-

Uveden je državni monopol za vse vrste žita, krompir in oljnatih semen. Kmetom odvzamejo vse, kar presega njihovo osebno potrebo. Količine so bile določene še v mesecu juniju in zapisane v posebno "glavno knjigo", tako da vsak kmet v naprej ve, katere količine žita bo moral oddati. Mlatilnice so pod državnim nadzorom. Lastniki jih sme uporabljati le, ako priseže, da bo skrbel za "pošteno" mlatenje. Tudi mlinci so pod državnim nadzorom in poslujejo po strogih predpisih, ki veljajo za vse poljske pridelke.

Žitni pridelki so plačani po sestankom po isti ceni, kakor lanj; priboljšek dobe oni, ki žito najhitreje oddajo — uvedena je premija za brzo dobavo. Cena pšenice na Hrvaškem je višja nego na Bolgarskem, v Srbiji, na Madžarskem ali v Sloveniji, nižja pa nego v Rumuniji ali Grčiji.

Izvedenci cenijo, da bo žetev na Hrvaškem morda prehranila domače prebivalstvo, toda le, ako bo pridelok turščice zadosten.

Tobaka so nasadili letos na Hrvaškem manj nego lani. Iz Dalmacije in Hercegovine poročajo, da so kmetje povsod sejali žito in sadili krompir namesto tobaka. Južno sadje — kakor smokve, pomaranče, limone in mandarine — pa je mnogo trpelo od slane v pretekli pomladi.

Amerika pozdravlja ofenzivo v Afriki

Ameriške čete in letala v akciji

Washington, D. C., 26. okt. — Vojaški krogi v Washingtonu so vzeli vest o zavezniški ofenzivi v severni Afriki z zadovoljstvom na znanje. Izrazili so upanje, da bo ta rezultirala v izgonu Romelove oborožene sile iz Egipta v Libijo.

Nastala so ugibanja o možnosti ustanovitve druge fronte, ki bo sledila, če bodo zavezniški poglani Nemci in Italijane iz Afrike. Tako fronta pride, kadar in če bodo zavezniški dobili kontrolo v Afriki in Sredozemlju.

V operacijah proti osištih sil v Afriki so udeležene ameriške čete in letalci. Ameriški vojaški krogi so uverjeni, da se je poveljstvo zavezniške oborožene sile dobro pripravilo za ofenzivo. V zadnjih mesecih so zavezniški dobili velike količine orožja vseh vrst iz Amerike.

Tifus ogroža nemške vojske v Rusiji

Washington, D. C., 26. okt. — Urad za vojne informacije pravi, da nemška armada na ruski fronti ni zaščitena proti tifusu, bolezni, ki je zahtevala že veliko število žrtv. Dr. Herman Eyer, načelnik instituta za raziskovanje tifusa, je sestavil cepivo proti tej bolezni, potem pa je izjavil, da ga ne more producirati v zadostnem obsegu na nemško armado. Nemško poveljstvo ga je potem obdolžilo zanemarjanja dolžnosti. Kaj se je zgodilo z njim, ni znano.

Tako govorijo naciji

Na poti h koncu? Smatram za smogo zdravega razuma, da smo dosegli sporazum z Rusijo.

(Adolf Hitler, obletnica ponesrečenega puča, Monakovo, 8. 11. 39.)

Domača fronta

Office of War Information
Washington, D. C.

Dolgo poprej, ko se je osištje spustilo v boj z ostalim svetom, je isto začelo izvajati nabor vseh svojih ljudskih sil za vojno. Bil je to nabor za poljedelstvo in za tovarne ravno tako, kakor za armado. Vojakovanje totalnega obsega pa obrablja ljudske sile ravno tako hitro, kakor druge vire. Naciji so tako drago plačali za vse svoje prisvojitve na Ruskem, da morajo v zaslednih pokrajinah in v deželah svojih zaslužnjenih "zaveznikov" iskati delavce za izdelovanje novega orožja in za pobiranje žetev — celo vojake za ojačanje svojih bojnih front. Vojni ujetniki — milijoni njih — so prisiljeni delati za svoje nacistične jetničarje, delavci iz zaslednih dežel se privabljajo s praznimi obljubami udobnega življenja na Nemškem ali pa z grožnjami, da bodo stradali, ako ne marajo "kooperirati".

Zluc temu ne marajo iti. Da odbijemo napade suženjskih armad, ki jih zalaga suženjsko delavstvo, smo morali mi, združeni narodi, posegati čim globlje v rezerve moških, žensk in mladine. Združene države pa trpijo še vedno na nevarnem pomankanju ljudskih sil skoraj na vseh poljih vojnega dela in celo v potrebnih civilnih službah. Zato smo — s pomočjo 1600 "labor management" odborov v vojnih tovarnah — boljše uporabljati razpoložljive ljudske sile s tem, da se prizadevamo znižati prebajanje od dela do dela in nepotrebnost brezdelje in povečati število ženskega delavstva; 2000 tečajev za izveščanje vajencev skrbi za znatno število izurjenih delavcev. Vsa ta prizadevanja pa niso zadostna. Treba je dodati več milijonov ljudi k naši armadi vojnega delavstva, da se nadomestijo oni, ki gredo k vojakom — s sredstvi prostovoljnega značaja, ako je to mogoče, ali s kakršnimi koli sredstvi, ki postane potrebna. Naša produkcija ne sme zastajati — narobe, mora se povečati in to v obilnem obsegu.

Oskrba gumijevih obuv

Treba je, da skrbite boljše za svoje gumijeve čevlje in galoše, ki jih po navadi tako nemarno mečete tja v kakšen kot; to blago je del ameriške zaloge gumijev za časa vojne. Dolžnost nam nalaga čim boljše oskrbo gumijevih obuv in vlada vam tu daje sledeče nasvete za podaljšanje enega para, ki ga imate:

1. Držite gumijeve čevlje in galoše na hladnem, temnem prostoru, ko jih natirate s papirjem.

2. Ne postavljajte gumijevih obuv blizu radiatorja, cevi za gorko vodo ali drugih kurilnih priprav. Preveč gorkote suši gumij in povzroča razpoke.

3. Držite gumijeva obuvla čista s milom in vodo. Odstranite takoj smolo, olje in maščobo z njih. Ne rabite v to svrhu kemičnih čistil, ker pokvarijo gumij in povzročajo morebitno razpadanje.

4. Popravite takoj gumijeva obuvla. Navadno lepilo ali cement ne služi za gumij, marveč gumijev cement ali druge snovi za popravljanje gumija, kot so one, ki jih rabijo za popravljanje avtomobilskih obodov. Ako takih popravljalnih pripomočkov ni pri rokah, bo običajna popravilnica čevljev izvršila popravilo.

Nabiranje žepa
V vsej deželi imamo 13,000 lo-

Glasovi iz naselbin

(Nadaljevanje s 2. strani.)

sa. Za te kraje, kjer so imeli prej že par "tag days" za ameriške vojske in za Rdeči križ, je to že precej dobro.

V nedeljo, 1. novembra, bo redna seja društva 13 SNPJ, po seji pa bo shod, na katerem, bo pojasnjeno glede kongresnih volitev in kandidatov. Nekateri so imenja, češ, kaj bi volili, saj je vse skupaj nič. Nekje sem čital, kako so volilci letos zanemarili primarne volitve. To se kaže tudi v naših krajih, zato pa so zopet prodrli nasprotniki administracije in izolacionisti. Ti bi ne zmagali, ako bi državljani in delavci storili svojo dolžnost.

Kdo bo mogoče rekel, češ, kaj se vtišča v to kot socialist. Bil bi zelo slab, ako bi se ne brigal, kaj se godi tukaj ali kjerkoli. Socialistična stranka nima svoje liste in tako tudi ni druge delavske liste, toda ako nisi za diktaturo, se moraš poslužiti, kar je na razpolago. In če je tako, ni moja krivda, pač pa krivda delavcev, krivda večine. Torej udeležite se društvene seje, po seji počakajte, dva dni pomeje pa na volišče, kjer napravite svojo državljansko dolžnost. In lahko se štejete srečne, da imate to priliko, kajti pod peto hitlerizma in fašizma ni volitev, pač pa morate storiti, kar ti ukažejo, drugače dobiš kroglo v hrbet ali pa koncentracijsko taborišče.

Poročal sem že, da je odšel k vojakom mladi Anton Strauss, ki je bil več let predsednik društva 640 SNPJ in ga je precej dobro vodil. Dostikrat me je vprašal o tem in onem in vedno sem mu dal nasvet, ki se mi je zdel najboljši. On je oženjen in tudi če oče, zato je bila ločitev še toliko težja. Bil je vedno veselega značaja. Ko je igral v orkestru, je vriskal, da je bilo veselje. Vsi smo ga imeli radi, pa naj bodo že stari ali mladi.

Zadnji večer pred njegovim odhodom sva ga obiskala z ženo, da se posloviva od njega. Prejšnji večer je bil z ženo pri nas, toda me ni bilo doma, ker sem bil v bolnišnici na obisku pri bratu Šterku. Zadnji večer sta bila pri njegovih starih s sinčkom. Dosti smo se še pogovorili. Prosil me je — ta opomin velja tudi članstvu društva 640 — naj pomagam, ako mi je mogoče, da se bo društvo 640 zopet oživilo. "Apeliraj na člane, naj prevzamejo odgovornost, mesta in akcija bo šla naprej," mi je dejal. Obljubil sem mu, da bom storil, kar je v moji moči. Ampak pri tem društvu imajo dobre člane, ki so bili včasih že vodilna sila, sedaj so pa čez glavno zaposleni pri delu za narodno obrambo. Potrebno je, da si na kak način malo pritrjajo na čas in delali bomo zopet roka v roki pri obeh društvih, kot smo to že vrtili.

Vsakega člana društva 13, ki je odšel v armado ali mornarico, sem do sedaj pred odhodom obiskal in se lepo bratstvo in prijateljstvo od njega poslovil. In ako tangle pridejo kmalu nazaj, kar jim iz srca želimo, vem, da bodo še bolj aktivni kot so bili. Od njih sem se poslovil le s par besedami, katere je vsakdo vzel za dobro. Nobenega hvalisanja ali pretiravanja, ker v tem ne vidim, da bi jim povedal iz srca, kar mislim. Hipokritiko pa sovražim. Naši mladi člani se bodo napravili dobri borci, ako jim to sreča mila, ko pridejo nazaj. Kar je nas doma, pa poslušajmo društvene seje, pogovorimo se o tem in onem, o naših fantih in o položaju, v katerem se nahajamo. V tej kampanji tudi zamašimo luknje.

Kar se naših članov-vojakov tiče, bi od mojih strani priporočal, da bi napravili nekak fond in bi se jih spomnili od časa do časa, ali kadar pridejo nazaj. Kvoder tukaj, kvoder tam, več kvodrov skupaj pa napravijo kupček. In pri posamezniku se ne pozna za kvoder, poznala pa bi se hvaležnost naših članov-vojakov. Kaj pravite k temu?

Joseph Snay, 13.

v mesta ob obrežju zapadne Afrike in Kongo, belgijsko kolo-

nijo.

Laval se boji revolte

General Weygand pozvan v Vichy

Bern, Švica, 26. okt. — Pierre Laval, načelnik francoske vlade v Vichyju, je dal Nemeem na izbiro, ali naj ga drže v uradu ali pa riskirajo revolto zaradi nameravane konskripcije francoskih delavcev. Poročila iz Pariza so dokaz, da se neka kuha v neokupirani Franciji. Poučeni krogi menijo, da bo Laval uveril Nemce, da morajo upoštevati razpoloženje francoskega ljudstva. Večina je proti konskripciji delavcev. Hitler je zahteval od Lavala, da mu mora v prihodnjih treh tednih dati najmanj 130,000 delavcev, toda naletel je na nepričakovano opozicijo. To sicer ne pomeni, da je Laval revidiral svoje prijateljsko stališče napram osištju, temveč se boji le ljudske jeze.

Laval igra vlogo francoskega patriota pri pogajanjih z Nemci. Slednji hočejo aplicirati formulo konskripcije delavcev tudi v nezasedeni Franciji na isti način kot v Holandiji in Belgiji. Laval ni proti pošiljanju delavcev v nemške tovarne, vztraja pa pri zahtevi, da mora to dobiti viden prostovoljni izbiro.

London, 22. okt. — General Maxim Weygand je bil pozvan v Vichy, da se tam posvetoje z Lavalovo vlado glede obrambe francoskih kolonij v Afriki. Laval je alarmiral okupacija otoka Madagaskarja po britskih četah, ki je bila izvršena z odbojivostjo ameriške vlade.

Časnikarska agentura Reuters poroča, da so ameriške čete došle v Sierro Leone, Nigerija,

John L. Lewis, predsednik rudarske unije UMWA.

zime je postalo jasno, da moramo priti do racionaliranja — namreč da delimo med vse na pošten način karkoli imamo olja na razpolago.

Hišni gospodarji in lastniki poslopij, ki kurijo z oljem, imajo pa priliko znižati nevarnost preteče neudobnosti. Ako so bile njihove peči poprej na premog, se morejo v mnogih slučajih povrniti na premog brez velikih težav. Ako se peči ne dajo konvertirati, bi morali oni, ki rabijo kurivno olje, skrbeti za to, da bodo njihova stanovanja ali poslopja pridrževala čim več gorke s tem, da zaprejo sobe, ki jih ne rabijo, ogrevajo druge sobe z gorkoto kuhinje, zamašijo okna in izključijo prepih. Drugače pa naj se privadijo na sobno temperaturo 65 stopinj — pri tem bodo naša stanovanja še vedno bolj udobna kot milijone stanovanj na Ruskem, Kitajskem in drugje širom Združenih narodov.

Civilna srečna obramba

Direktor OGD Landis je naznanil, da se ustvari zbor kadetov civilne zračne patrolne (Civilian Air Patrol Cadets), letalski zbor mladinskih prostovoljcev, sličen onemu starejših pilotov (Senior Civil Air Patrol). Začetno članstvo ne bo presegalo 60,000 in število lokalnih skupin ostane v razmerju števila aktivnih skupin CAP v Združenih državah, ki jih je čez 1000. Le tiskarji rojeni učenci v zadnjem ali predzadnjem letniku srednje šole (senior high school) bodo pripuščeni. Ti prostovoljci ne bodo dodeljeni letalskim dolžnostim, ampak čim dovršijo svoje kadetno izveščanje in dovršijo srednjo šolo, smejo postati redni člani zbora CAP.

Podadmiral George Brent govori na shodu oblačinskih delavcev, članov unije ILGW. v Syrru, Pa. o potrebi kooperacije pri produkciji za zmago v vojni. Delavci so dobili vladno priznanje za vzor no delo.

DOLGA
ROKA

S. M. GARDENHIRE

(Se nadaljuje.)

"Po pošiljatelj je hodil navadno neki mlad mož, ki se je pripeljal z izvoščkom in ki se ni prav nič prikrival."

"To je v resnici zelo čudno," je pripomnil Connors zamišljeno. "Sleparji so morali vendarle popolnoma natančno vedeti, da je ravno tu najnevarnejša točka njihovega celega načrta. Vsakdo bi torej mislil, da so bili najbolj previdni ravno tedaj, ko so hodili po pisma."

"Da, če bi imeli opraviti z navadnim zločinom in z navadnimi zločinci," je mrmral poslanik. "Ker pa je stvar drugačna..."

"Stvar postaja vedno zanimivejša," je vzdihnil Connors živahno. "Prosim, nadaljujte!"

"Osebo mladega moža si je vsakdo lahko zapomnil," je nadaljeval poslanik svoje poročilo. "Nosil je uniformo poslaniškega tajnika — kakor se je pozneje izvedelo, je bil seveda le preoblečen — nadalje sivo lasuljo in ravnatoko brke. Posebno značilni pa so bili naočniki izvanredno obrušeni, ki naj bi pač zakrivali desno oko, ki je nekoliko škililo. Na levi dlani je imel modrikasto marogo."

"Ki bi jo z rokavico prav lahko zakril," je zamrmral Connors.

"Seveda," je odgovoril poslanik s tihim glasom. "Česar pa ni mogel skriti, je bila napaka pri govorjenju, ki so jo poštni uradniki tudi vsakokrat zapazili."

"Hm, gospodje sleparji so si vsekakor zbrali čudnega zaupnika," je menil Connors ter zmajal z glavo. "Vendar moram še enkrat govoriti z ravnateljem."

"Ni potrebno," je odgovoril poslanik, "sled mladega moža so že do sem izsledili — moj sin je."

Ni se mogel več zdrževati, ves potr si je z rokama zakril obraz.

"Kar ste mi povedali, je popolnoma nemočel!" je vzdihnil Connors z odločnim glasom.

Poslanik je privzdignil glavo. Kakor medla iskrica upanja se je za hip zasvetilo v njegovih očeh, toda takoj na to se ga je zopet polastil prejšnji obup.

"Zahvaljujem se vam za vaše dobro mnenje, dragi prijatelj," je rekel medlo; "toda iz ust ravnateljevih vem natančno, da se na dejstvu žal ne da ničesar izpremeniti. Sporočilo je došlo najprej na poslaniško tajništvo in od tam sem je jaz dobil."

"Je-li mladi mož že priznal?"

"Nisem imel dozdaj še poguma, da bi ga pozval k obračunu."

"Upam, da tudi svoji gospej soprogi še niste ničesar povedali o stvari."

Zopet je bilo videti, kako je Connorsov glas nekako poživiljoče učinkoval na poslanika, ki je bil popolnoma potr, kajti vzravnal se je nekoliko ter odgovoril odločneje: "Se ne. Skandal ji je že itak preveč škodoval; tako odkritje bi pomenjalo njeno smrt — vsaj je ta zadeva skoraj že mene privedla na rob obupa."

"Predno mladi mož sam vsega ne prizna, nisem nikakor prepričan o njegovi krivdi," je rekel Connors. "Sicer še nimam časti ga poznati, vendar pa si ne morem misliti, da bi se sin poslanika spuščal v take sleparske manevre, ki bi — četudi bi se njegova krivda ne razkrila — vendar težko škodovali uradni časti njegovega očeta."

"To vse sem si tudi sam že mislil," je odgovoril vsega obžalovanja vreden mož. "Vendar pa je že mnogokrat riskantno in nesrečno igrati, tako da je moje zaupanje v njega zelo omajano."

"To ga seveda zelo obremenjuje," je mrmral Connors.

"Toda jaz bi navzlic temu ne verjel, da je kriv, če bi mi trditve poštnega ravnatelja ne odvzele vsakega dvoma in vsake nade," je vzdihnil poslanik.

"Kako se je vaš sin napram vam obnašal, ko so sleparijo odkrili?"

"Kakor popolen lažnjivec. Bil je razjarjen, poln sočutja, za me in končno ravnatoko potr, kakor jaz sam. To sem pripisoval dejstvu, da se mu je začela vzbujati vest in pa kes nad sramoto, v katero je nas vse privedel. Še na neko drugo točko vas moram opozoriti, mr. Connors. Nikdar nisem hranil pri svojem sinu, vendar pa je v zadnjem času izdal vsote, ki si jih je nemogoče na pošten način pridobil. Tudi to je policija izvedela, vendar pa so me na to že prej od druge strani opozorili in namenili sem, da se zaradi tega s svojim sinom pomenim."

"Ali je vaš gospod sin častnik?"

"Ne. Ravnatoko, kakor njegovi bratje nima nobenega zmisla za vojaško življenje. Vseled tega sem ga zaposlil pri poslaništvu. Rad se uči in študira in pri tem je bistre glave. Ima torej vse zmožnosti, da napravi tak načrt, ki ga je celo ravnatelj nazval kot ženialno lopovščino."

"Zdi se, da je ravnatelj na vse mislil," je pripomnil Connors. "Ali bi morda enkrat lahko govoril z vašim gospodom sinom o zadevi?"

"Nič ni lažjega nego to. Tem prej je potem ta neprijetna zadeva za me rešena. Ne mislite, mr. Connors, da poslanik nadaljeval s povzdignjenim glasom, "da sem prehitro pripravljen proklinjati svoje lastno meso in kri. Dovolj poznam svet, da ne sodim prehitro. Toda spričo tako zelo obremenilnega materiala, ki ga je ravnatelj pridobil z vestno preiskavo ter mi ga sporočil z največjo obzirnostjo, moram odložiti svoje orožje. V Parizu izgotovljeni naočniki, jecljanje, maroga — in pa dejstvo, da so sledili osumljenec do Washingtona ter tam videli, kako je izdal vsote, za katere jaz absolutno nisem vedel — so-li to dokazi krivde ali ne?"

"Ne pozabite," je rekel Connors s tolažilnim glasom, "da so vam ta sum sporočili, ko ste bili valed odkritja sleparije že itak razburjeni in ko ste se že itak dovolj nesrečnega čutili, čeprav bi se ne vlačilo ime vašega sina v zadevo. Zdej bi vas prosil, da pokličete mladega moža, da morem z njim govoriti."

Poslanik je pritnil na gumb in je ukazal vstopivšemu slugi, naj pokliče njegovega sina, na kar se je obrnil zopet proti Connorsu: "Jaz grem med tem k svoji soprogi ter se čez pol ure zopet vrnem tedaj lahko nemoteno zaslišujete mojega sina."

"Če nas pa potem več ne dobite, tedaj izveste jutri kaj natančnejšega o meni," je odgovoril Connors. "Nujno pa vas prosim, da ne omenite svoji gospi soprogi niti besedice o tem žalostnem sumu."

"Zelo prijazno je od vas, da mi nočete vzeti zadnjega upanja," je rekel poslanik z medlim nametom. "Lahko se na to zanesete, da bom svoji soprogi to strašno dejstvo prikrival kolikor časa bo to le mogoče."

S tem se je poslovil, se nalahno priklonil ter odšel iz sobe.

Connors je gledal za njim ter zmajeval z rameni.

"No?" sem vprašal. Stvar bo vendarle hujša, nego ste prvotno mislili."

"Mnogo hujša," je pritrdil Connors.

(Se nadaljuje.)

V džunglah
belega slonaDoživljaji in vtisi s pohodov po
notranjosti Zaprane Indije

Ing. Ferdo Lupša

(Nadaljevanje.)

Džungla gori

Glede potovanja preko siamske meje v Šan sem dobil ugodna poročila. Ko smo zapustili Čjengsen, smo skozi velikanski gozd prišli na ozemlje z eno do dva metra visoko in tu pa tam požgano travo. Sonce je že prekoračilo svojo najvišjo dnevno točko, ko je postal ozračje pred nami temnomrgleno in z dimom prepojeno. Požgana trava na obeh straneh karavanske poti nam je pričala, da je tu pred nekaj urami divjal velik ogenj. Zemlja je bila ponekod pokrita še z vročim pepelom.

Pred nami se je raztezal velik bambusov gozd, ki nam je zakrival pogled čez ozemlje. Še malo in bili smo v gozdu. Preden smo ga na drugi strani zapustili, smo zaslišali močno prasketanje, in ko smo prišli do roba gozda, je nam je nudil strašen prizor.

Velikanski požar se je obroč podobno vtil po planjavi proti nam, uničujoče suho travo in vse, kar je več metrov visoko žviगा-joči plamen mogel doseči. Na naši desni strani je gorel bambusov gozd. Votla bambusova debla so kar pokala. Kamor smo pogledali, povsod je gorelo in črni dim se je na kilometer dolgi črti valil proti nebu. Tisočero ptic je poletavalo po zraku in lovilo mrčes, ki se je hotel rešiti pred plameni. Ozračje je bilo dušeče in solnce je neusmiljeno pripekalo.

Nekaj časa smo stali in gledali. Ogenj pred nami je bil sicer še precej daleč, a s karavano potovati proti gorečemu valu nam ni kazalo. Ostati in čakati bi pomenilo povečati nevarnost za karavano, ker se je v bambusu požar silno naglo širil. Že se je vnel gozd tudi na levi strani. Ni kazalo drugega, kakor da se obrnemo, zakaj tudi živina je postajala nemirna, psi so lajali in tulili. Videli sem, da je postajal položaj vedno bolj resen.

Hiteli smo, kolikor se je dalo, a še preden smo bili iz gozda, nam je ogenj že zabranil pohod, ker je dosegel karavansko pot. Tako nas je goreča kača v kratkem času obdala na vseh straneh in karavana v sredini je bila izročena na milost in nemilost višji sili. Bilo je, kakor bi se bila zaklela božanstva proti nam in nas hotela uničiti.

Krenili smo v drugo smer in hiteli med trnjevim bambusovim grmovjem. Ker je bila živina že zbegana, je bilo težavno vzdržati red v karavani: gonjači so kričali in neusmiljeno udrihali po živini. To so bili težki trenutki, ki jih nikdar ne pozabim. Kako je v takem položaju človeku pri arcu, ve samo tisti, ki je že sam kaj podobnega doživel.

Tako smo, od bambusovega trnja opraskani in raztrgani, prišli iz gozda v gosto travo, do katere ogenj še ni segel. Kakih dvesto korakov od gozda smo v naglici pomandrali suho travo v obliki kroga, postavili živino na sredo, travo okoli kroga pa smo zažgali tako, da se je začel nov ogenj valiti od nas proč proti prihajajočemu ognjenemu valu. Na ta način je nastajal okoli nas vseh kolobar požgane planote, in ko sta se nestrpna goreča vala združila, smo dobili prehod, posut samo z vročim pepelom; karavana je lahko nadaljevala pot.

Tu pa tam je sredi požgane trave ostalo kako osamljeno drevo z osemsto skorjo brez listja, ki bo pa že ob prvem deževju zopet ozelenelo.

130-Year-Old Guns on Scrap Pile

These guns, part of a ship's ballast, last saw service in the war of 1812. A repair crew at the Erie Basin Dry Dock in Brooklyn, N. Y., found them when it went into the hold of a vessel to inspect bilge and keel plates. The guns, which weighed more than three tons, have been turned in for salvage to the scrap metal drive. Within a short time, the metal in the old guns will go into service again in new weapons.

"You'll have to come to it sooner or later, Melvin."

—Drawn for Delineation of Information, O. E. M.

vo z osemsto skorjo brez listja, ki bo pa že ob prvem deževju zopet ozelenelo.

Požar sredi divje džungle zanetijo po navadi ob suhi žarki tropičnega solca, kar je navaden pojav v teh razmerah; večkrat je to celo potrebno, ker čistijo požari naravo in pripravljajo polje za novo rast. Že o prvem deževju se suha, od vročine razpokana in s pepelom pognojena zemlja zopet pregrne z novim zelenjem.

Vsako leto sem v tem ali onem kraju gledal požare na siamskih planjavah in v džunglah. Človeku, ki tega ni vajen, se zde taki prizori nekaj strašnega.

Za divjimi bivoli

V idiličnem bambusovem kraju ob majhnem potoku blizu naselbine Ban Mo Tan, kjer je bilo nekaj preprostih bambusovih koč, je bilo naše šatorišče. Kake pol ure od naselbine je bilo jezero, ob katerem so se zbirali divji bivoli. Trupa papir je neprestano vrečala nad bambusovimi vrhovi, ko sem se s tovariščem odpravil na lov. Solnce je sijalo v vsem svojem razkošju.

Ob jezeru je bila trava požgana, le tu pa tam je stalo kako drevo z ožgano skorjo. V pepelu, ki je pokrival zemljo, sva našla kmalu sveže sledove bivolov. Videla sva, kako so na drugi strani jezera poletavale bele kravje čaple, ki se kaj rade drže v bližini teh živali in se jim spuščajo na hrbe, da jim čistijo kožo od neprijetnih grinj in drugih zajedavcev. Moj tovariš je splezal na drevo, s katerega je imel razgled po prostorni okolici. Zapazil je, da so bivoli polegali v senči drevesa onkraj jezera, kjer so se preganjale kravje čaple. Tako so bile te ptice izdajice orjaških živali.

Torej v bližino! Toda kako, ko je bila povsod trava požgana. Na

misel mi je prišlo, da bivol sva bo vidi. Ni nama kazalo drugega, kakor plaziti se po kolonah do primerno bližine. Papel in prah sta nama kmalu počrnila obleko, roke in obraze. Razdalja je postajala vedno manjša. Bivoli naju niso opazili. Ko sem prišel v bližino, sem se hitro dvignil. Nudil se mi je lep pogled na orjaške živali, ki so še vedno ležale pod drevesom. Na hrbtu jim je čepelo nekaj kravjih čapelj. Stari bivol je zasulil nekaj sumljivega v bližini, ker se je vzdignil, stopil malo naprej in vohal po zraku.

V tem trenutku sem sprožil. Bivol je padel na kolena, a takoj se je zopet dvignil. Prestrašena je zbežala po črnem prahu vsa čreda, ki je stala sedem glav. Kakor bela megla so zletele za njo tudi vse kravje čaple. Obstreljeni bivol je dobil še dve krogli, ko je tekkel za čredo. Začel je zaostajati, dokler se ni zvrnil na zemljo.

Ker sva mislila, da je mrtev, sva hitela s tovariščem do njega, toda napravila sva komaj kakih deset korakov, ko se je še enkrat dvignil, zatulil kakor razdražen bik in se s povešeno glavo in nastavljenimi rogovi zakadil proti nama, ki na tak napad nista bila več pripravljena. Na beg ni bilo mogoče misliti. Edina rešitev je bila v dobro namerjeni krogli. To so bili težki trenutki, ki jih ni mogoče popisati. Lovska boginja nama je bila naklonjena. Še preden sem sprožil, so težko ranjenega orjaka zapustile moči, zgrudil se je in obležal. In zdaj je dobil zadnjo milostno kroglo, ki ga je rešila življenjskih muk.

Mnogo se govori in piše, kako je bivol nevaren. Lahko je nevaren, ali pa tudi ne, kakor je pač pri volji. Bivoli v čedi navadno radi beže pred človekom.

Nevarna je pa ranjena žival ali star samotar, ki se kaj rad pomeri z lovcom. Zato je potrebno, da lovec ob takem neprijetnem srečanju samozavestno in v pravem trenutku zgrabi za puško in da ima predvsem mirno in zanesljivo roko, kajti krogla, ki ne pogodi dobro, se rada mašuje. Če je bivol samo ranjen, ima čudno navado: skriva se v goščavo, da ga lovec ne vidi, pušti lovca mirno mimo sebe, potem pa ga v nepričakovanem trenutku zahrbtno napade.

V spomin mi sili dogodek, ki sem ga doživel v pokrajini Pitau nullo. Glavar v Phrompiramu me je bil povabil na bivol. S tremi sloni in v spremstvu dveh

Is a "foreign" name a handicap
in your profession or business?

- IN —
- MEDICINE? ...
 - LAW? ...
 - SPORTS? ...
 - THE ARTS? ...
 - TEACHING? ...
 - SCIENCE? ...
 - BANKING? ...
 - BIG BUSINESS? ...
 - THE ARMY AND NAVY? ...
 - CIVIL SERVICE? ...
 - POLITICS? ...

READ
WHAT'S YOUR NAME?

Louis Adamic's latest book (Autographed)—Price \$2.50

Other Books by Louis Adamic

Two-Way Passage.....	\$2.50
From Many Lands.....	3.50
My America.....	3.75
Cradle of Life.....	2.50
Grandsons.....	2.50

ORDER FROM
PROLETAREC
2201 S. Lawndale Avenue Chicago, Ill.

TISKARNA S.N.P.J.

...sposobna vsa
v tiskarsko obrt spadajoča dela

Tiska vabila za veselice in shode, vizitnice, časnike, knjige, koledarje, letake itd. v slovenskem, hrvaškem, slovaškem, češkem, angleškem jeziku in drugih

VOĐSTVO TISKARNE APELIRA NA ČLANSTVO SNPJ
DA TISKOVINE NAROČA V SVOJI TISKARNI

... Vsa pojasnila daje vodstvo tiskarne
... Cene zmerno, uniško delo prve vrste

Pišite po informacije na naslov:

SNPJ PRINTERY

2657-58 S. Lawndale Avenue Chicago, Illinois
TEL. ROCKWELL 4904

NAROČITE SI DNEVNIK PROSVETO

Po sklepu 12. redne konvencije se lahko naroči na list Prosveto in prišteje eden, dva, tri, štiri ali pet članov in ene družine k eni naročnini. List Prosveto stane za vse enako, za člana ali nočlane \$6.00 za eno letno naročnino. Kar pa člani še plačajo pri osnemanju \$1.50 za tednik, so jim te prišteje k naročnini. Torej sedaj ni vroška, reči da je list predrag za člana SNPJ. List Prosveto je vaša lastnina in gotovo je v vsaki družini nekdo, ki bi rad čital list vsak dan.

Pojasnilec: Vselej kakor hitro kateri teh članov preneha biti član SNPJ, ali če se preseli proč od družine in bo zahteval sam svoj list tednik, bode moral tisti član iz dotične družine, ki je tako skupno naročena na dnevnik Prosveto, to takoj naznaniti upravništvu lista, in obenem doplačati dotično vsoto listu Prosveto. Ako tega ne stori, tedaj mora upravništvo znižati datum za to vsoto naročniku.

Cena listu Prosveto je:

Za Zdrav, dravce in Kanado \$6.00	Za Čicero in Chicago je \$7.50
1 tednik in 4.50	1 tednik in 6.50
2 tednika in 3.50	2 tednika in 5.10
3 tednika in 2.50	3 tednika in 3.90
4 tednika in 1.50	4 tednika in 2.70
5 tednikov in nič	5 tednikov in 1.50

Za Evropo je \$9.00

Izpolnite spodnji kupon, priložite potrebno vsoto denarja ali Money Order v planu in si naročite Prosveto. List, ki je vaša lastnina.

PROSVETA, SNPJ,
2657 So. Lawndale Ave.
Chicago, Ill.

Priložite poljuben naročnino za list Prosveto vsoto \$

1. Ime Čl. družina si

Naslov

Ustavite tednik in ga pripilite k moji naročnini od sledočih članov moje družine:

2. Čl. družina si

3. Čl. družina si

4. Čl. družina si

5. Čl. družina si

Mesto Država

Nov naročnik ☐ Star naročnik ☐